

Opis szlaku kajakowego –WDA

Piękna nizinno-leśna i meandrująca wśród lasów Wda jest szlakiem bardzo malowniczym i atrakcyjnym krajoznawczo. Zwana też Czarną Wodą, rozpoczyna bieg na Równinie Charzykowskiej, na wysokości 160 m n.p.m., wypływając z jeziora Krężno. Jest główną arterią wodną Borów Tucholskich. Poniżej jeziora Wdzydze odgałęzia się Kanał Wdy i kończy swój bieg w Wiśle koło Świecia.

W górnym odcinku rzeka bywa kapryśna, a na początku biegu prawie nie nadaje się do spływu. Chociaż momentami uciążliwa, innym razem staje się zadziorną rzeczką z szybkim nurtem. Na tym obszarze przepływa przez liczne jeziora, zresztą w niewielkiej odległości od niej leży ponad 350 mniejszych lub większych jezior.

W środkowym biegu Wda staje się szybką, dziką rzeką z licznymi bystrzami, przecinającą Bory Tucholskie. Panuje tu spokój i cisza, bo to odludny teren z dala od większych miast i wsi.

Większa część szlaku Wdy położona jest na terenie Tucholskiego Parku Narodowego. Występują tu liczne jeziora rynnowe o łącznej powierzchni 120 tys. ha. Zachowały się również ostoje rzadkich gatunków ptaków, np. bociana czarnego, kormorana, głuszca i cietrzewia. Bory są atrakcyjnym i chętnie odwiedzanym terenem turystycznym.

Najbardziej malowniczy jest środkowy bieg Wdy. Rzeka meandruje w głęboko wciętej dolinie posośniętej przez lasy liściaste. Po lekkim spiętrzeniu wód Wdy i zalaniu ujściowych odcinków jej dopływów: Prusiny, Ryszki, oraz innych drobniejszych cieków, powstał 440 - hektarowy sztuczny zbiornik zaporowy - Jezioro Żurskie. Na zboczach dolin rzecznych, głównie Wdy, wykształciły się bardzo wartościowe i rzadkie wielogatunkowe lasy liściaste z różnorodną florą porostów, a w dnach dolin łągi oraz olsy.

Pokonanie kajakiem tego szlaku wodnego Borów Tucholskich nie przysporzy kłopotów nawet mniej doświadczonym wodniakom, chociaż Jezioro Wdzydzkie przy złej pogodzie może być wzburzone i dostarczać sporych atrakcji.

195,0 km

Północny kraniec Jeziora Wieckiego położonego na Równinie Charzykowskiej w woj. pomorskim, na wysokości 156 m n.p.m. Powierzchnia jeziora liczy 92 ha. Wda, której źródła znajdują się zaledwie 1,5 km na północ od jeziora, przepływa przez nie.

Spływ można rozpocząć w północnej części jeziora, jednak dostęp do wody jest tu trudny, dojazd leśną nie oznakowaną drogą, zejście do jeziora strome, porośnięte drzewami i krzewami.

193,0 km

Jabłuszko, most drogi Przymuszewo – Skwierawy osada Śluza.

Dla osób, które pragną zmierzyć się z całym szlakiem, sugerujemy aby spływ rozpocząć w miejscowości Jabłuszko lub Śluza, obok śluzy i mostu usytuowanych tuż za wypływem rzeki z jeziora.

191,5 km

Wpływ rzeki z jeziora, z południowo-wschodniej zatoki, wyraźnie widocznej na tle zabudowań wsi Śluza, gdzie mieścił się dawniej posterunek Straży Granicznej.

Czeka tu jednak na nas rozczarowanie, gdyż pierwszy odcinek rzeki do jeziora Fiszewo, przypomina rów melioracyjny o szerokości do 2 m, zbierający nadmiar wody z pobliskich łąk. Wąskie koryto, niskie kładki i mostki, wodorosty występujące w nurcie, okresowy brak dostatecznej ilości wody mogą stanowić wystarczającą przeszkodę dla kajakarzy pragnących penetrować górny odcinek Wdy.

188,0 km

Fiszewo, most lokalnej drogi , wpływ Wdy do jeziora Fiszewo (pow. 45 ha), położonego na wysokości 154 m n.p.m. Z lewej zabudowania wsi Fiszewo, z prawej Imielin, kierujemy się na północ.

186,8 km

Lekko zarośnięty wpływ rzeki z jeziora. Mijamy kolejno most kolejowy na trasie Bytów - Kościerzyna i drogowy, uważać należy na kamienie pod mostami. Z lewej zabudowania dużej wsi Skwierawy. Rzeka stopniowo poszerza się do 4 m, i płynie początkowo pośród łąk, łagodnymi zakolami w szerokiej dolinie, mostki i kładki.

184,0 km

Wieś Borowiec. Malowniczy, lesisty wąwóz, bystry prąd, przy niskim stanie wody kamienie i głazy utrudniają płynięcie. Przed Jeziorem Lubiszewskim prąd słabnie, rzeka jest głębsza i szersza. Dwa kolejne most na lokalnych drogach.

183,0 km

Jezioro Lubiszewskie (pow. 75 ha, głębokości 7 m), , jest jeziorem rynnowym o wysokich zalesionych brzegach, położonym na wys. 152,4 m n.p.m. Od ujścia kierujemy się w prawo wzdłuż brzegu. Most drogowy (Lipusz – Sulęczyno) i kolejowy (drewniany, na linii Bytów –Lipusz)

181,5 km

Dopływamy do lejkowatego, szerokiego wypływu Wdy.

181,0 km

Staw młyński we wsi Papiernia, zakończony zastawką przy moście drogowym na trasie Lipusz-Sulęczyno (Rynna Sulęczyńska na Słupi), pozostałości po młynie, przenoska, przy niskiej wodzie konieczne kilkudziesięciometrowe holowanie kajaka.

180,0 km

Wda ostro zakręca w prawo. Z lewej strony szerokie ujście dopływu z jeziora Karpno. Płynąc nim pod słaby prąd 1,4 km dopływamy do czterech połączonych strugami jezior Księżę, Skrzynki Małe, Skrzynki Duże i Karpno. To ostatnie i zarazem największe o pow. 38 ha, głębokości 18 m, wąskie, śródleśne o wysokich malowniczych brzegach.

179,8 km

Most kolejowy na trasie Kościerzyna - Bytów.

179,5 km

Wieś Lipusz, staw młyński, zastawka i dalej funkcjonujący młyn, przenoska, 500 m.

Najbliższy, 2,5 km odcinek trasy to urocza, licząca 4-5 m szerokości rzeczka, meandrująca wśród pól i łąk.

179,0 km

pole biwakowe (wypożyczalnia sprzętu wodnego) we wsi sklepy i gastronomia

176,0 km

Most betonowy na trasie krajowej Kościerzyna Chojnice, pod mostem silny nurt, kamienie i pale. Odcinek aż do Kruglińca to rzeka o szybkim nurcie z licznymi kamieniami. Mijamy most drogowy, poniżej którego rzeka płynie przez piękny zalesiony wąwóz. Częstsze płycizny. Kolejny most w miejscowości Ostrów Szwedzki na trasie Lipuska Huta-Płocice.

171,0 km

Drewniany mostek na lokalnej drodze, rzeka płynie wśród łąk.

Wpływamy w granice **Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego**, który utworzony został w 1983 roku. Zajmuje obszar 17 650 ha, w tym 11 170 ha lasów i 2135 ha wód powierzchniowych (12%). W lasach z przewagą boru świeżego i suchego dominuje sosna. Park obejmuje obszar jeziora Wdzydze, okolicznych jezior i rzek oraz tereny leśne północnej części Borów

Tucholskich.

168,0 km

Drewniany most i wpływ do rynnowego jeziora **Schodno**, o pow. 71 ha, głębokości 7 m i długości 2 km. Przy końcu jeziora, w lesie, na piaszczystym brzegu pole biwakowe. Jezioro coraz bardziej zwęża się i przechodzi w rzekę o szybkim nurcie.

166,0 km

Most lokalny, za nim ujście **Trzebiochy**, która razem z Graniczną tworzą uroczy szlak kajakowy. Betonowy most drogowy we wsi Loryniec, pod mostem bystrze, a po lewej stalowe kołki. We wsi sklepy. Nurt w dalszym ciągu szybki, kamieniste podłoże, brzeg wysoki, zalesiony.

164,0 km

Miejscowość Czarlina, most lokalnej drogi. Prąd zwalnia, dolina rozszerza się, rzeka płynie wśród łąk.

162,0 km

Za rybakówką rzeka skręca ostro w lewo, na południe. Uwaga!!! należy zachować czujność, gdyż rozpoczynające się na wprost jeziora Słupinko (pow. 63 ha, długości 3 km i głębokości 10 m) i Słupino (pow. 67 ha, długości 1,7 km i głębokości 12 m, połączone strugą z jeziorem Cheb o pow. 39 ha) zachęcają do wpłynięcia i sprawiają wrażenie jakby główny nurt rzeki prowadził na wprost. Wpływamy na krótki i szeroki odcinek rzeki, i przepływamy pod mostem.

161,0 km

Wpływamy na jezioro **Radolne** w środkowej jego części Szlak prowadzi na wschód, skręcamy więc w lewo.

159,4 km

Dopływamy do miejsca, gdzie łączą się cztery jeziora: od zachodu Radolne (pow. 135 ha, długość 3 km, maks. głębokość 13 m), od północy Jeleń (pow. 71 ha, długość 2,8 km, maks. głębokość 18,8 m), od wschodu Gołun (pow. 321 ha, długość 6 km, maks. głębokość 18,8 m) i od południa Wdzydze (pow. 1068 ha, długość 8,2 km, maks. Głębokość 68 m). Tworzą one kompleks o pow. 1656 ha (w tym 150,7 ha zajmują wyspy), zwany "Kaszubskim Morzem", położony w dwóch krzyżujących się rynnach polodowcowych, stąd jego bardzo charakterystyczny kształt krzyża. Jest to największe jezioro na Pojezierzu Kaszubskim. Łączna długość ramion rozpostartych na wschód i zachód ma 9 km, na południe 11 km. Na jeziorze znajduje się 9 wysp, największa Wielki Ostrów ma 3 km długości. W jeziorze żyje trochę wdzydzka. Jezioro położone jest na wysokości 133 m n.p.m., a jego brzegi o różnej wysokości, w większości porośnięte są lasem.

155.0 km

wyspa **Ostrów Wielki** (75 ha), przy południowej części jeziora letniska z polami biwakowymi(Przytarnia, Borsk)

Uwaga!!! Płynąc przez jezioro Wdzydze należy zachować szczególną ostrożność, gdyż pod wpływem wiatru powstać może niebezpieczna fala, która była już niejednokrotnie przyczyną wywrotki kajaków.

152,0 km

Borsk Wpływ Wdy z jeziora, jaz i przenoska.

Po lewej stronie pole biwakowe, sklepy, bar.

151,0 km

Wieś Borsk - dawniej osada Jeziorna, most drogowy na trasie Wdzydze - Wiele, pod mostem bystrze, dalej rozlewisko. We wsi sklep, PKS.

150,0 km

Rozdział wód Wdy i Kanału Wdy. Drewniany most lokalnej drogi Górki - stacja kolejowa Bąk, 50 m przed nim przepust regulująca poziom wody w kanale, obetonowany niski brzeg, dobijamy obok przepustu i przenosimy 20 m niżej kajaki do starorzecza Wdy. Obok nowo tworzone pole biwakowe. Prosto Kanał Wdy i alternatywny szlak kajakowy wraz ze Studzienicką Strugą.

Wda w tym miejscu jest wąską rzeczką o szybkim nurcie i kamienistym dnie. Płynie z prawej strony poniżej kanału, początkowo równoległe do niego. Jest to uroczy odcinek szlaku. Płynięcie zwłaszcza w okresie niskiego stanu wody mogą być utrudnieniem.

147,0 km

Miejscowość Bąk, most, sklepy. Rzeka liczy ok. 5-7 m szerokości.

144,0 km

Most kolejowy na linii Czersk - Bąk, pod mostem bystrza. W tym miejscu można przenieść kajaki z Kanału Wdy, niosąc je wzdłuż torów ok. 700 m. Jest to jednak uciążliwe (brak ścieżki) i

niebezpieczne (rzadki co prawda ruch pociągów). Dogodniejszym, krótkim i w ciekawszej scenerii wariantem jest przenoska przed wsią Miedzno na 144 km szlaku, oznaczona na mapie i w terenie.

143,0 km

Wieś Miedzno. Pole biwakowe po prawej stronie należy ono do pobliskiego gospodarstwa Pole biwakowe po prawej stronie należy ono do pobliskiego gospodarstwa

141,0 km

Odry dziki postój przy rezerwacie Kamiennych Kręgów (prawa strona)

140,5 km

Mijamy dwa kolejne mosty oraz dopływ z lewej odprowadzający wodę z Kanału Wdy i stawów hodowlanych w miejscowości Uroża. Mijamy leśnictwo Uroża. Kolejna możliwość spłynięcia z kanału do rzeki. Rozlewisko coraz większe, wypłylenia , kępy roślinności.

139,0 km

Wieś Wojtal, we wsi sklep, ośrodek hodowli ryb (pstrągi, karpie), możliwość zakupu. Na grobli młyn i zastawka doprowadzająca wodę do stawów. Po niedogodnym stromej skarpie przenosimy kajak do rzeki ok. 15 m.

138,0 km

Most drogowy na trasie Odry - Wojtal. Rzeka staje się płytsza, nurt szybszy, podwodne głazy i porośnięte roślinnością mielizny.

137,2 km

Most kolejowy na trasie Kościerzyna-Bydgoszcz, pod mostem kamieniste bystrze.

135,0 km

Ujście strugi z jezioro Skrzyńki Małe.

Wieś **Wieck**. Ujście Studzienickiej Strugi, odrębnego szlaku kajakowego. Można popłynąć pod prąd ok. 1000 m (za mostem we wsi przenoska przez jaz) i dopłynąć do uroczego Jeziora Wieckiego. Na nim po prawej, na porośniętej lasem skarpie, oznaczone pole biwakowe. We wsi sklep.

134,0 km

Prąd w dalszym ciągu szybki, 300 m za ujściem strugi betonowy most drogowy w miejscowości **Klonowice** oraz kilometr dalej kładka. Dotychczasowy leśny krajobraz i charakter rzeki towarzyszyć nam będzie do Czarnej Wody.

132,0 km

Ujście strugi bez nazwy, kolejne połączenie z kanałem, niedogodne dla kajaków.

131,0 km

Ujście Niechwaszczy, prawego dopływu Wdy.

130,0 km

postój Stara Kajakarnia (lewa strona)

129,5 km

Czarna Woda, most drogowy na lokalnej drodze. Za mostem dobrze zagospodarowane i oznaczone pole biwakowe „ Pod Świerkami”(prawa strona)

Dwa kolejne mosty kolejowy na trasie ChojniceTczew, Starogard Gdański. Pod mostami silne bystrze oraz sporo kamieni, należy uważnie czytać wodę.

W mieście dobra sieć sklepów, restauracja, poczta, usługi, wypożyczalnia kajaków wraz z transportem, kompleks sportowo-rekreacyjny, przystań, kajakowa, PKP, PKS.

Charakter rzeki zmienia się, dalej płynie ona dużymi zakolami w wąskiej dolinie, nurt bystry, brzegi wysokie, w krajobrazie dominują pola i wsie. Za ostatnim mostem po lewej stronie, na wysokiej skarpie Stanica Wodna "Dom nad rzeką" możliwość biwakowania, noclegi, prysznic.Na lewym brzegu pamiątka pobytu w 1956 r, na szlaku Wdy ks. Karola Wojtyły.

127,0 km

Kładka, wieś Złe Mięso, możliwość postoju (prawa strona)

125,0 km

Kolejna kładka, wieś **Jastrzębie**.

123,0 km

Biwak "**Zimne Zdroje**". Pole biwakowe (prawa strona)

122,0 km

Betonowy most drogowy we wsi Zimne Zdroje, na lokalnej drodze Ocypel - Czarna Droga, sklep.

120,5 km

Wiązek, ujście Strugi.

118,0 km

Huta Kalna, zabytkowy kościół rzymsko – katolicki z 1894 roku.

117,0 km

Drewniany most drogowy w miejscowości **Czubek**, leśnictwo, ciekawy drzewostan. Przy moście ładnie położone pole biwakowe. Zaraz za mostem na całej szerokości rzeki łatwy do pokonania, bezpieczny próg.

114,0 km

Most drogowy w miejscowości **Czarne**, ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy. Mijane zarastające rozlewiska, to starorzecze.

111,0 km

Drewniany most na lokalnej drodze koło miejscowości **Młyńsk**, rzeka leniwi płynie mijając lasy i łąki. 105,1 km

110,0 km

Ujście strugi z Jeziora Trzechowskiego

106,0 km

Osowo Leśne. Betonowy most drogowy między miejscowościami Borzechowo-Ósowo Leśne. Do Osowa ok. 1200 m (sklep), do Małego Bukowca ok. 2 km. Przy moście nie zagospodarowane, akceptowane przez gminę pole biwakowe. Za mostem rozległe łąki, stopniowo zwężające się, las z obu stron dochodzi do rzeki. Płyniemy malowniczym wąwozem o wysokich zboczach wśród wysokopiennego lasu.

97,0 km

Młynki. Betonowy most drogowy na trasie Lubichowo-Ocypel, po obu stronach zabudowania leśnictw, przy moście duże pole biwakowe, zagospodarowane, wiaty, ognisko, prowadzone przez lasy, PKS.

94,0 km

Pozostałości po moście drogowym, widoczne z obu stron przyczółki, w nurcie niebezpieczne pale.

93,6 km

Wysoki most kolejowy na trasie Chojnice - Skórcz, bystrze i w nurcie kamienie, płyniemy wśród lasów. Po pewnym czasie znowu pojawiają się łąki i pola, rzeka tworzy duże zakola.

87,0 km

W miejscowości **Wda**, most drogowy na trasie Ocypel - Skórcz, tuż za którym po lewej można zrobić przystanek, dogodny, piaszczysty i utwardzony brzeg. We wsi sklepy, poczta, PKS. Za wsią ładne pole biwakowe. Szeroki odcinek rzeki o prawie niewyczuwalnym nurcie prowadzi do Wdeckiego Młyna.

84,0 km

Wdecki Młyn. Mała elektrownia wodna na rzece, przenoska z prawej 50 m, obok widoczne zarastające starorzecze. Przed budową elektrowni był to ciekawy, przewężony pod mostem, szybki, odcinek rzeki, na którym kajakarze sprawdzali swoje umiejętności techniczne. Dolina początkowo wąska, rozszerza się, przy brzegach łąki, za nimi las.

80,0 km

Widoczne zabudowania wsi Smolniki, we wsi oddalonej od rzeki o ok. 700 m sklep, o czym informuje zatknięta nad brzegiem tablica.

77,0 km

Ujście Kałębnicy, ciekawego szlaku kajakowego. Można nią wpłynąć na jezioro Słone. Na jego końcu po prawej stronie, obok leśnictwa Kałębnica znajduje się ciekawy biwak (2,5 km).

74,5 km

Ujście Świętej Strugi, dopływu, która razem ze Strugą Brzezianek stanowią odrębny szlak kajakowy.

74,0 km

Most drogowy w **Żurawkach (Szlaga)** na trasie Kasparus - Skrzynia, przy moście pole biwakowe, leśnictwo Żurawki. Dolina rzeki zwęża się, wysoki las porasta brzegi, nurt żywszy. Las z lewego brzegu oddala się, na wysokim brzegu pojawiają się zabudowania wsi.

69,0 km

Wieś **Łuby**. Za wsią dolina rzeki wiję się, miejscami przechodzi w głęboki, kręty jar o stromych, zalesionych brzegach. W lesie coraz więcej drzew liściastych. Rzeka zatacza dwa duże zakola i tworzy liczne mniejsze zakręty. Jest to piękny widokowy odcinek rzeki.

65,5 km

Na owalnym półwyspie, w pętli Wdy znajduje się krajobrazowy rezerwat przyrody "**Krzywe Koto w Pętli Wdy**

". Stanowiska pięknych starych dębów, buków, sosen, świerków, lip, klonów, brzoź i brekinii oraz najbardziej wysuniętej na północ trzmieliny brodawkowatej

62,0 km

Błędno, leśnictwo, PKS, most drogowy na trasie Śliwice - Skórcz. Leśna osada założona przez smolarzy w początkach XVIII wieku. Dwieście metrów poniżej mostu po prawej stronie, zagospodarowane leśne pole biwakowe. Tutaj też rzeka przekracza granice Wdeckiego Parku Krajobrazowego.

Wdecki Park Krajobrazowy (WPK) utworzony został w 1993 roku. Ma powierzchnię 23786,39 ha (w tym 4609 ha strefa ochronna). Park i jego otulina leżą w granicach gmin: Cekcyn, Drzycim, Jeżewo, Lniano, Osie (70% powierzchni), Śliwice i Warlubie. Lasy stanowią w Parku 58,?%. Duża lesistość spowodowała, że krajobraz w dużej mierze zachował tutaj swój naturalny charakter. Główną osią parku jest Wda wraz z dopływami Prosiną, Sobińską Strugą i Ryszką. To one i ich doliny stanowią o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Najbardziej malowniczy jest środkowy bieg Wdy, gdzie rzeka meandrując płynie w głęboko wciętej dolinie przez kompleksy lasów liściastych. W wyniku podpiętrzenia wód Wdy i zalania ujściowych odcinków jej dopływów: Prosiny, Ryszki i innych drobniejszych cieków powstał duży (440 ha) sztuczny zbiornik zaporowy Żur. W lasach dominują siedliska borów świeżych, na których występują bory mieszane. Niewielkie powierzchnie zajęte są przez ubogie bory suche. Na zboczach dolin rzecznych, głównie Wdy, wykształciły się bardzo wartościowe i rzadkie grądy zboczowe (z bardzo bogatą florą porostów), a w dnach dolin łągi i olsy. Osobliwością dendrologiczną jest występowanie jarząbu brekinii w rezerwacie "Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego" w Szczerkowie. Wśród roślin rzadkich i chronionych w Parku występują m.in. widłak goździsty, spłaszczony i jałowcowaty, rosiczki, storczyk szerokolistny i plamisty, podkolan biały, kruszczyk szerokolistny, listem jajowata, kopytnik i mącznica lekarska. Osobliwościami faunistycznymi są m.in. żurawie, gągoły, tracze nurogęsi, błotniaki stawowe, bataliony, zimorodki, pstrągi potokowe, żmije zygzakowate, salamandry plamiste, rzekotki i traszki grzebieniaste. Na terenie Parku funkcjonują następujące rezerваты przyrody: "Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego", "Dury", "Martwe", "Jezioro Ciche" i "Jezioro Miedzno". Projektuje się utworzenie rezerwatów: "Jezioro Piaseczno" i "Dolina rzeki Wdy". W Parku utworzono trzy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: "Dolina rzeki Ryszki", "Dolina rzeki Sobińska Struga" i "Dolina rzeki Prosiny". Dyrekcja Parku znajduje się w Osiu. Wdecki Park Krajobrazowy jest ważnym elementem projektowanego Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie.

Najbliższe dwa kilometry do usytuowanych na lewym, wysokim brzegu zabudowań leśnictwa, rzeka meandruje wśród łąk i lasów. Przed nami najpiękniejszy, najdzikszy odcinek rzeki. Wysokie porośnięte przeważnie lasem liściastym brzegi, wspaniałe zespoły dębów.

52,0 km

Pozostałości po zburzonym moście kolejowym (potocznie zwany Zwalonym Mostem),nieco dalej możliwość postoju przy leśniczówce Pohulanka (prawa strona)

50,5 km

Stara Rzeka, ogromny pomnikowy dąb zagradzający rzekę, atrakcja dla kajakarzy, przenośna lewa strona.

50.0 km

Stara Rzeka, przystanek kajakowy na lewym brzegu z pomostem i dogodnym miejscem wodowania sprzętu wodnego, pole namiotowe. Betonowy most na lokalnej drodze do Osia. Odcinek Wdy między Starą Rzeką a Tleniem za względu na przeszkody i malowniczość przełomu, zwany jest Piekłem.

47,0 km

Nisko most drogowy, dalej liczne przeszkody (Piekło), na końcu rzeka zwalnia nurt i wpływa do Zalewu Żurskiego.

42.0 km

Tleń przystanek kajakowy przed mostem drogowym w Tleniu (lewa strona) – ogólnodostępne miejsce postoju z pomostem, wiatami i toaletą, dogodne miejsce wodowania sprzętu, przy drodze Osie – Tleń (most drogowy, przed nim ujście Prusiny)

41,0 km

Kratownicowy most kolejowy na linii Czersk – Laskowice

40,5 km

Stacja Wodna PTTK, pole biwakowe (wypożyczalnia), w prawo dwie wyspy, dalej rozlewisko jez. Wierzchy (za mostem drogowym) i jez. Mukrz (za groblą)

39,5 km

Skrzyniska, miejsce postoju przy południowym (prawym) brzegu jez. Żurskiego, dalej wyspa Madera

38,0 km

Grzybek. Pole biwakowe na łące przy prawym brzegu, obok ośrodek wypoczynkowy i kąpielisko, dalej mijamy most drogowy (Osie – Grzybek)

34,0 km

Żur. Pole biwakowe przed wlotem do kanału doprowadzającego wodę do elektrowni Żur.

33,5 km

Elektrownia Żur. uwaga: przed wpłynięciem na kanał doprowadzający wodę do elektrowni należy zgłosić się do dyspozytora elektrowni. Po uzyskaniu zgody płyniemy do budynku elektrowni, pokonując jaz (jeśli jest otwarty, można pod nim przepłynąć). Dalej kajaki przenosimy prawą stroną do starorzecza (około 200 m).

31,5 km most drogowy (Osie – Świecie), nieco dalej ujście Sobińskiej Strugi (z lewej).

25,5 km

Gródek. Most na trasie Drzycim - Laskowice (Jeżewo), po 500 metrach dopływamy do zapory i elektrowni. We wsi Gródek (1 km) sklepy, kościół, kawiarnia. Przenoska 200 m lewą stroną obok ogrodzenia.

Elektrownia "Gródek" o mocy 3,9 MW została zbudowana w latach 1914-23, była wówczas największą w Polsce elektrownią wodną, zaopatrującą w prąd nawet Gdynię. Poniżej można płynąć jak elektrownia jest w ruchu. Obecnie pracuje ona prawie bez wyłączeń przez 24 godziny. W przypadku mniejszej ilości wody mogą być wyłączenia ok. godz. 14-15. Gdyby jednak zdarzyło się, że elektrownia nie pracuje to płynięcie jest bezsensowne, bo natrafimy na liczne przeszkody: kamienne mielizny, zwały drzew itp. Podczas pracy elektrowni poziom wody podnosi się ok. 1-1,5 m. Aby uzyskać informację na temat godzin pracy elektrowni można kontaktować się z dyspozytorem (tel. (0-52) 33168-64).

Rzeka płynie bystro w głębokiej dolinie, wśród mieszanego lasu. Jest to chyba jeden z najładniejszych odcinków rzeki. Drzewa pochylone nad rzeką splatają się konarami, nurt bardzo szybki, liczne bystrza i głazy.

21,0 km

Leosia. Most dla pieszych, przy którym można zatrzymać się, możliwość biwakowania na górnym tarasie, do stacji kolejowej PKP w Leosi na trasie Laskowice Wierzchucin ok. 500 m, a stąd 300 do osobliwości przyrodniczej, pomnika przyrody zwanym Diabelskim Kamieniem lub Kamieniem Św. Wojciecha - potężnego głazu narzutowego (granit) o obwodzie 24,5 m i wysokości 3,5 m. Jest to największy głaz narzutowy Pomorza. Istnieje przypuszczenie, że kamień ten stanowił miejsce pogańskiego kultu religijnego.

Mijamy piękny, o imponującej konstrukcji most kolejowy. Pod mostami silne bystrze, zachowujemy szczególną ostrożność. Wyraźny skręt rzeki w lewo, potem w prawo, rzeka i dolina poszerza się.

16,0 km

Wieś Bedlenki, gdzie pod mostem drogowym silne bystrze, a za nim pale. Jar rzeki pogłębia się, rzeka szybko płynie wprost na wysoki brzeg tuż przed nim ostro skręcając w prawo. Las oddala się, na stokach jaru pojedyncze zabudowania wsi Nowe Dobra.

11,3 km

Most drogowy we wsi Wyrwa na lokalnej trasie Drzycim - Sulnówko, pod mostem silne bystrze, a tuż za nim ujście strugi Wyrwa.

Prąd słabnie, rzeka poszerza się, przy brzegach podmokłe olszowe lasy, rozpoczyna się rozlewisko jeziora Kozłowo. Z uwagi na zmienny poziom wody, należy wyszukiwać stare koryto rzeki aby nie utknąć w zamulonej mieliźnie.

9,6 km

Most kolejowy na magistrali kolejowej Śląsk Porty.

9,0 km

Zapora ziemna w Kozłowie. Z prawej ujęcie wody dla zakładów papierniczych "Frantschach" w ŚwieciuPrzechowie. Dobijamy z lewej strony obok spustu i znosimy kajak 20 m z wysokiego nasypu, przez który prowadzi droga lokalna.

6,0 km

Most drogowy nowo wybudowanej obwodnicy drogowej Świecia. Po krótkim odcinku rzeki płynącej pośród łąk, mijając przystań wodną PTTK, dopływamy do zastawy młynów w **Świeciu - Przechowie**

. Dobijamy z lewej i przenosimy 40 m (Uwaga!!!) przez bardzo ruchliwą drogę, wprost do rzeki, pokonując jeszcze niewygodne barierki. Wpływamy w granice Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły.

5,7 km

Mijamy most kolejowy nieczynnej linii Świecie Terespol. Rzeka płynie dalej między wysokimi wałami, chroniącymi przed wylewem Wisły.

2,0 km

Most lokalny w **Świeciu**, przed mostem z prawej widoczny z daleka odrestaurowany kościół farny, za mostem z prawej ruiny zamku krzyżackiego, przy którym pole namiotowe oraz domki kempingowe.

0,0 km

Ujście Wdy do Wisły na 813,5 km jej biegu.